«Η δε γυνή ίνα φοβήται τον άνδρα» (Αγ. Νεκτάριος Πενταπόλεως)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 7 Οκτωβρίου, 2013

θεολογικός σχολιασμός στο Εφεσ. 5, 33

Αγίου Νεκταρίου, Μητροπολίτου Πενταπόλεως, Αθήνα
1902

Περί του τις η αληθής ερμηνεία

Αφού ο Απόστολος Παύλος εγνώρισε τοις
Εφεσίοις τον μυστικόν χαρακτήρα του γάμου και εδίδαξεν αυτούς ότι ο Γάμος είνε μέγα μυστήριον και έδειξε την αναλογίαν του δεσμού του γάμου προς την ένωσιν του Χριστού μετά της Εκκλησίας, και έταξε τον άνδρα, ίνα, κατά την Αγίαν Γραφήν, ήνε κεφαλή της γυναικός, καθ' ην αναλογίαν ο Χριστός είνε κεφαλήν της Εκκλησίας, και εδίδαξεν ότι ο τε ανήρ και η γυνή επίσης κατά την Αγίαν Γραφήν εισίν εν σώμα και εν πνεύμα ως μέλη του σώματος της Εκκλησίας, ήτις είνε σώμα Χριστού, του αγαπήσαντος ημάς ως οικείαν εαυτού σάρκα, συνιστά καθ' ένα έκαστον των ανδρών ούτω να αγαπά την εαυτού γυναίκα, ως ο Χριστός ηγάπησε την Εκκλησίαν.

Τελειοτέραν
αγάπην της αγάπης ταύτης ήτο αδύνατον να συστήση ο Απόστολος προς τον άνδρα. Δια της συστάσεως ταύτης ου μόνον ανύψωσεν την
αγάπην εις την υψίστην αυτής περιωπήν, αλλά και εξηυγένισε και απεπνευμάτωσε και ηγίασε. Μετά την σύστασιν ταύτην προς τους άνδρας και τον καθορισμόν της σχέσεως του ανδρός προς την γυναίκα και του βαθμού και του ποιού της προς αυτήν αγάπης, και μετά την αναγωγήν του γάμου εις περιωπήν καθαρώς ιεράν και πνευματικήν και την διατύπωσιν των καθηκόντων του ανδρός προς την γυναίκα, μεταβαίνει εις την διατύπωσιν και τον καθορισμόν των καθηκόντων της γυναικός προς τον εαυτής άνδρα. Ταύτα δε πάντα διατυποί δια της ρήσεως ταύτης· «ἡ δέ γυνή ἵνα φοβῆται τόν ἄνδρα».

Η ρήσις αύτη, μετά τα ειρημένα υπό του
Παύλου περί της αγάπης του ανδρός προς την εαυτού γυναίκα και περί του βαθμού και του ποιού της αγάπης αυτού, **ο περί**
ου ο λόγος φόβος ουδέν δύναται να εκφράζη το φοβερόν και το εκδειματούν (= το
κατατρομάζον) την γυναίκα. **Η**
Εκκλησία ως σώμα Χριστού αγαπά και συνάμα φοβείται τον Κύριον ημών Ιησούν
Χριστόν ως σωτήρα και κεφαλήν αυτής. Ο φόβος ούτος της Εκκλησίας προς τον
Ιησούν Χριστόν γεννάται εκ της πολλής αγάπης προς τον αγαπήσαντα αυτήν και
εκφράζεται και εκδηλούται ως άκρα προς αυτόν ευλάβεια, ως ευλάβεια προς τας
εαυτού εντολάς, ως υποταγή άκρα προς αυτόν και ως προθυμία προς ευαρέσκειαν
αυτού. Η αγάπη αυτής της Εκκλησίας προς τον Σωτήρα εκδηλούται ως φόβος μη
υπολειφθή εν τινι και εκπέση της αγάπης αυτού αναξία ταύτης δεικνυομένη.
Τοιούτος ο της Εκκλησίας προς τον Σωτήρα Χριστόν φόβος. Υπό την αυτήν ακριβώς έννοιαν και σημασίαν ο Απόστολος γράφει ίνα η γυνή φοβήται τον άνδρα.

Δια της ρήσεως ταύτης ο Απόστολος Παύλος
εζήτησε την σύσφιγξιν των δεσμών της συζυγικής αγάπης· διότι ως η αγάπη και ο φόβος της Εκκλησίας προς τον Σωτήρα Χριστόν προσφιλεστέραν αυτήν ως νύμφην τω
νυμφίω Χριστόν ποιούσιν, ούτω και η αγάπη και ο φόβος της γυναικός προς τον εαυτής άνδρα προσφιλεστέραν αυτήν αυτώ ποιούσιν. Ότι **ο φόβος ούτος ουδέν έχει κοινόν προς τον υπονοούμενον φόβον υπό τινών**
κυριών των μειδιωσών κατά την ώρα της αναγνώσεως της περικοπής ταύτης εν τω
μυστηρίω του γάμου, και ότι ούτος είνε ιερός, αγνός και δίκαιος, και ότι
επιβάλλεται ούτος εις τας γυναίκας ως θεία εντολή δια την εαυτών ευτυχίαν και
αιώνιαν ευδαιμονίαν και τον αδιάρρηκτον σύνδεσμον της κοινής αγάπης θέλομεν
αποδείξει.

Περί φόβου

Ο φόβος είνε **έμφυτον συναίσθημα** τω ανθρώπω.

Το συναίσθημα τούτο εκδηλούται ως δειλία, ως δέος, ως τρόμος εν περιστάσεσιν, εν αις απειλείται κίνδυνος ζωής. Επίσης εκδηλούται το συναίσθημα τούτο ως ταραχή και ανησυχία εν περιστάσεσιν, εν αις απειλείται η προσβολή της τιμής ή περιουσίας του ανθρώπου δικαίως ή αδίκως.

Ο βαθμός της μείζονος ή ελάσσονος εκδηλώσεως του φόβου ή της ταραχής και ανησυχίας είνε ανάλογος ή τω μεγέθει του πραγματικού κινδύνου ή τω μεγέθει της διεγερθείσης φαντασίας. Το συναίσθημα του φόβου ενίοτε εκδηλούται και εν περιστάσεσι, καθ' ας ουδέν μεν το πραγματικώς απειλούμενον ή διακινδυνεύον καθ' ην ώραν ο άνθρωπος κατέχεται υπό του συναισθήματος τούτου, προκύπτει όμως εξ ενδεχομένου εν τω μελλόντι κινδύνου, δυναμένου να προέλθη εξ αμελείας ημών εις τι των προσφιλών ημίν υποκειμένων. Το συναίσθημα τούτο εκδηλούται ή ως άκρα αγάπη προς τι ή ως άκρα ευλάβεια ή ως άκρα φροντίς ή ως αδιάλειπτη μέριμνα.

Κατά ταύτα ο φόβος, ως διαφόρως εκδηλούμενος κατά τας διαφόρους περιστάσεις και κατά διάφορα γεννώνται αυτόν αίτια, ανάγκη και διαφόρως να χαρακτηρίζηται. Όθεν ο μεν φόβος ο εκδηλούμενος ως **δέος ή δειλία ή τρόμος**, δύναται να ονομασθή **φυσικός**, ο δε φόβος ο εκδηλούμενος ως **ταραχή και ανησυχία, ως και ο φόβος ο εκδηλούμενος ως αγάπη και ευλάβεια**, δύναται να κληθή **ηθικός**. Αρα **ο φυσικός φόβος διαφέρει του ηθικού** φόβου κατά τα διεγείροντα αυτόν αίτια.

Ο **φυσικός φόβος είνε πάντοτε αδιαβλήτων παθών**, ως μια μόνην έχων αφορμήν το κίνδυνο της απώλειας της ζωής. **Ο ηθικός φόβος δεν είνε πάντοτε αδιάβλητο**· διότι είνε διπλούς ως προερχόμενος από διάφορα

κατά το ποιόν ηθικά αίτια της αγάπης και του μίσους. Ως δε εναντιώτατα τα γεννώντα αυτόν αίτια, εναντιώτατοι και οι χαρακτήρες αυτών. **Ο μεν φόβος ο εκ της αγάπης γεννώμενος είνε ιερός, αγνός και δίκαιος, και εκδηλούται ως ευαισθησία ψυχής υπέρ του αγαπωμένου προσώπου, ως μέριμνα, ως πρόνοια και ως περί αυτού φροντίς** . Ο ιερός ούτος φόβος ορίζεται υπό του **Θεοφυλάκτου** ως επίτασις ευλαβείας λέγοντος «ὁ φόβος (ὁ ἱερός) ἐπίτασις ἐστιν εὐλαβείας ὥσπερ καί εὐλάβεια συνεσταλμένος φόβος»· και αύθις «φόβος ἐστίν αἰδώς καί εὐλάβεια καί ἐπιτεταμένη τιμή». Ο Οικουμένιος λέγει περί του φόβου τούτου τα εξής: «Φόβος τελειωτικός δέους μέν ἀπήλλακται, διό καί ἁγνός εἴρηται καί διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος»· και εν τη Αγία Γραφή η λέξη φόβος πολλάκις λαμβάνεται εν τη σημασία της **αιδούς και ευλαβείας** και δι ' αυτής εκφράζεται ο πόθος προς τελείαν επίγνωσιν και οικείωσιν του θείου. **Ο φόβος ο εκ του μίσους είνε φόβος εναγής και εκδηλούται ως αποστροφή και απέχθεια προς τινα, ως αδιαφορία και εχθροπάθεια**. Περί του φόβου τούτου **ο Κλήμης ο Αλεξανδρεύς** λέγει: «Τό ἕτερον εἶδος τοῦ φόβου μετά μίσους γίνεται ᾧ δοῦλοι δεσπόταις κέχρηνται χαλεποῖς».

Ο ιερός φόβος είνε ο φόβος ο προς τον Θεόν, ο φόβος ο προς τους γονείς, ο φόβος ο προς τον σύζυγον και ο φόβος προς τους θείους και ανθρώπινους νόμους, και πηγάζει εκ της αγάπης.

Ο εναγής φόβος είνε φόβος κολάσεως. Αυτόν φοβούνται οι παραβάται των θείων και ανθρωπίνων νόμων. Ούτος πηγάζει εκ του πονηρού συνειδότος. **Η Εκκλησία συνιστά τοις εαυτής τέκνοις τον ιερόν, τον αγνόν και τον άγιον φόβον**. Τούτο τον φόβο συνιστά και προς την ερχόμενην εις γάμου συζυγίαν, και υπό νέον ηθικόν νόμον τεθειμένην γυναίκα· ζητεί δε τούτο **δια την ευτυχίαν** αυτής της γυναικός.

Ο ιερός φόβος απαθής ων ουδέν επαπειλεί το δεινόν. Ο φόβος ούτος ως συναίσθημα ταυτίζεται τη αγάπη ευλάβειαν επί τη ψυχή εμποιών, ίνα μη δια την της αγάπης παρρησίαν εις καταφρόνησιν του ανδρός έλθη, ως λέγει πατήρ τις. Ο ηθικός αγνός φόβος είνε**ν εκ**

των επτά χαρισμάτων του Αγίου
Πνεύματος, ον η Αγία Γραφή ονομάζει **φόβον**
Θεού. Εν τη Αγία Γραφή **η δικαιοσύνη**
χαρακτηρίζεται ως φόβος Θεού· «ἀνήρ δίκαιος φοβούμενος τόν Κύριον». Ο **φόβος του Θεού είνε αρχή σοφίας**. Ο **θείος Γρηγόριος ο Θεολόγος** λέγει «Ἀρχή σοφίας φόβος Κυρίου οἶόν τι πρῶτον σπάργανον· καί σοφία τόν φόβον ὑπερβᾶσα καί εἰς ἀγάπην ἀναβιβάσασα
Θεοῦ φίλους ἡμᾶς καί υἱούς ἀντιδούλων ἐργάζεται»· και ο Σειράχ λέγει «Στέφανος σοφίας
φόβος Κυρίου ἀναθάλλων εἰρήνην και ὑγείαν ἰάσεως» (κεφ. α΄ 15).

Τον φόβον του Θεού οι άγιοι πατέρες
καλούσιν **αγάπην προς τον Θεόν**·
«φόβος Θεοῦ ἀγάπην πρός αὐτόν ἐστιν· ἀγάπη δε σειρά τις, ἧς ἡ μέν τῶν ἀρχῶν ἐξαρτᾶται τῆς τοῦ ἀνθρώπου
καρδίας, ἡ δε ἑτέρα ἅπτεται τῆς τοῦ Θεοῦ χειρός ἕλκοντος αὐτόν ἀεί πρός τόν αὐτοῦ φόβον». Και ο **Μέγας**
Βασίλειος λέγει «σωτήριος ὁ φόβος καί Ἁγιασμοῦ ποιητικός ἐστι».

Ο ιερός ούτος φόβος εν τη Αγία Γραφή
ταυτίζεται προς την **ευλάβειαν και την**
αγάπην προς τινα. Ούτως εννόησαν και ερμήνευσαν οι ερμηνευταί και
μεταφρασταί της Καινής Διαθήκης. Εν τη εν Οξωνίω εκδοθείση ελληνιστί μεταφράσει
της Αγίας Γραφής ο εν κεφ. ε΄ 33 στιχ . της προς Εφεσίους επιστολής μετεφράσθη
«Πλήν καί σεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος τήν ἑαυτοῦ γυναίκα οὕτως ἄς ἀγαπᾷ ὡς ἑαυτόν· ἡ δε γυνή ἄς **σέβηται**
τόν ἄνδρα». Εν τη λατινική μεταφράσει φέρεται ως εξής· «uxor autem videto,
ut timeat virum». Το timeo ενταύθα, ως εξάγεται εκ της μεταφράσεως των άλλων ευρωπαϊκών γλωσσών, έχει την σημασία του **ευλαβείσθαι**.
Εν τη γαλλική μεταφράσει των Παρισίων μεταφράζεται «que la femme respecte son mari». Εν τη ιταλική μεραφράσει «ed altresi la moglie riverisca il marito». Υπό ταύτην την έννοιαν τον στίχον τούτον άπασαι αι ευρωπαϊκαί γλώσσαι μετέφρασαν.
Και εν τη αρχαία εβραϊκή γλώσση ο φόβος προς τον Θεόν ερμηνεύεται υπό των ερμηνευτών **φόβος εκ σεβασμού**, **εξ ευλαβείας**· ως ο εν τω Λευτικώ ιθ΄ 3 στιχ .: «θέλετε φοβεῖσθαι ἕκαστος τήν μητέρα αὐτοῦ καί τόν
πατέρα αὐτοῦ» ερμηνεύεται, θέλετε **σέβεσθαι και ευλαβείσθαι**· καθώς και ο εν χωρίω Ιησού Ναυή δ΄ 14
στιχ. «καί ἐφοβοῦντο αὐτόν (τόν Ἰησοῦν Ναυῆ) καθώς ἐφοβοῦντο τόν Μωϋσῆν, πάσας τάς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ» ερμηνεύεται υπό των λεξικογράφων του εβραιοελληνικού λεξικού M . N . Ph . Sauder και M. I. Trenel
"comme ils avaient respecté Moise". Υπό αυτήν την σημασίαν απαντά και εν άλλοις

χωρίοις του εβραϊκού
κειμένου της Παλαιάς Διαθήκης. **Υπό ταύτη**
τη σημασία εχρήσατο τη λέξει και ο Απόστολος Παύλος, καθ' ου επιτίθενται λίαν
αδίκως αι κυρίαι, τας οποίας ούτος εις μεγάλην υψώνει περιωπήν. Ώστε τα αίτια
των διαζυγίων ουχί εκ τούτου του φόβου του υπό του Παύλου διδασκομένου
προέρχονται, αλλ' αλλαχού δέον να ζητηθώσιν· ίσως ίσως εις την έλλειψιν του
ιερού τούτου φόβου.

(Πηγή: apostoliki-diakonia.gr)